

چنانچه رام ساختن تو سنان بی عنان بی ملاحظه تازیاہ امر بعروف ونہی از منکر عملی نخواهد شد لازم است مردم را بر طبق مفاد این آیه شریفہ با حکمت و اندرزهای نیکو بوظائف خود آشنا نموده و بتعمیر خوشی با آنان رفتار و مجادلہ نمایند تا نتایج مطلوبہ بدست آورده شود کہ عین آیه ذیل درج میشود .

(ادع الی سبیل ربک بال حکمۃ و الموعظۃ الحسنہ و جادلہم بالتی ہی احسن) .

دل گفت مرا علم لدنی هوس است

تعلیمم کن گرت بدان دست رس است

گفتم کہ ا لف گفت دگر گفتم هیچ

در خانه اگر کس است یک حرف بس است

در خاتمه توفیق اولیاء امور و دادستانها و بازرسان در اجراء این امر مهم از خداوند مسئلت مینمایم .

دکتر محمد شاکر

اصلاح قانون آئین دادرسی کیفری

بر حسب دستور جناب آقای لطفی وزیر دادگستری کمیسیونی (مرکب از آقایان محمود دره رئیس شعبه چهارم دیوان کشور . محمد مجلسی دادیار دادرسی دیوان کشور . شهاب فردوسی رئیس شعبه چهارم دادگاه استان مرکز . دکتر رحمت الله امین قر رئیس اداره فنی وزارت دادگستری از قضات دادگستری و آقایان محمود سرشار . دکتر فضل الله مشاور . ضیاء الدین نقابت و اینجناب از وکلای دادگستری) برای تجدید نظر در قانون آئین دادرسی کیفری تشکیل گردید .

پس از چندین جلسه شور و دقت در قانون مزبور لایحه ای مشتمل بر ۱۵۶ ماده تنظیم و در تاریخ ۱۶/۹/۳۱ تقدیم جناب آقای وزیر دادگستری نمودند کہ پس از مطالعه مقام وزارت و کمیسیون عالی برای تصویب تقدیم مقام نخست وزیر گردید .

این نکته بسیار جالب توجه است کہ قانون فعلی کہ مورد اجراء است هیچگاه از تصویب مجلس شورای ملی نگذشته (و چگونگی آنرا نگارنده در شماره ۲۳ مرداد ماه سال جاری مجله قانون توضیح داده ام) قانون مزبور در جلسه پنجمینہ نهم رمضان ۱۳۳۰ قمری در هیئت وزراء تصویب و سپس بر حلقه اجراء گذارده شده و البته بعد از اضافاتی بوجوب قانون بعمل آمدہ بآنکہ مطالب آن ضمن قانون حذف شد و لایحه مجموع قانون آئین دادرسی کیفری باین عنوان از مجالس نگذشت و اینک اگر این اصلاحات از تصویب نخست وزیر بگذرد و با استفاده از اختیارات قانونی جناب آقای

د. دکتر مصدق بآن اصلاحات و بقیه مواد جنبه قانونی داده شود مادارای يك اصول محاکمات، جزائی خواهیم بود که میتوان آنرا قانون آئین دادرسی کیفری نامید .

بسیار بجاست خوانندگان مجله کانون که غالباً از حقوقدانان این کشور میباشد با نظر دقیق لایحه را مطالعه و چنانچه نظرهای اصلاحی و انتقادی دارند مرقوم فرمایند تا مورد دقت بیشتر کمیسیون دادگستری قرار گرفته و از هر حیث قانون جامع و کاملی تهیه شود . نکات عمده‌ای که در این لایحه اصلاحی مورد نظر واقع شده در اطراف مسائل زیر است :

- ۱ - حقوق دادستان و متهم و مدعی خصوصی در همه جا متساویاً رعایت شده .
- ۲ - سعی شده امور جزائی بسرعت و سهولت مورد رسیدگی و صدور حکم قطعی قرار گیرد و تکلیف مدعی خصوصی و متهم بدون فوت و اتقاق همین گردد .
- ۳ - تضيیقات بیمورد که بضرر متهم منظور شده بود تعدیل گردد .
- ۴ - موادی که وضع آنها متکی بنظر هسا و مقاصد خاصی بود یا زائد بنظر رسیده لغو شود .
- ۵ - علاوه بر جبران ضرر و زیان مالی ناشی از جرم - خسارات معنوی و ضررهای احتمالی نیز مورد نظر واقع شود .
- ۶ - راجع به هزینه دادرسی بدادگاه اختیار داده شده بامواقت دادستان اشخاصی بضاعت را از تادیبه هر نوع هزینه‌ای معاف نماید .
- ۷ - در اصول محاکمات دادگاه جنائی تغییرات کلی داده شده بقسبیکه تعقیب جنایات و اصابت بواقع سهولت و سرعت امکان بقدر باشد .

اینک مواد اصلاحی لایحه تنظیمی :

قسمتی از مواد آئین دادرسی کیفری بطریق ذیل اصلاح میشوند

ماده ۱ - تبصره ذیل بماده ۸ اضافه میشود :

تبصره - در مواردی که تعقیب جزائی با گذشت مدعی خصوصی موقوف میشود هر گاه مدعی خصوصی پس از صدور حکم قطعی گذشت نماید اجرای حکم موقوف میگردد و چنانچه قسمتی از حکم اجرا شده باشد بقیه آن موقوف میماند

ماده ۲ - ماده ۹ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۹ شخصیکه از وقوع جرمی متحمل ضرر و زیان میشود و در ضمن ادعای دادستان مطالبه ضرر و زیان میکند مدعی خصوصی نامیده میشود . ضرر و زیانی که قابل مطالعه است بشرح ذیل است :

- ۱ - ضرر و زیان مالی که مستقیماً در نتیجه ارتکاب جرم حاصل شده .
- ۲ - ضرر و زیان معنوی که عبارت است از کسر حیثیت و اعتبار اشخاص .
- ۳ - منافعی که درآبنده ممکن الحصول بوده و بواسطه ارتکاب جرم مدعی خصوصی از حصول آن محروم شده .

ماده ۳- ماده ۱۲ بطریق ذیل اصلاح میشود .

ماده ۱۲ همینکه متهم بجهتی از جهات قانونی تحت تعقیب قرار گرفت مدعی خصوصی میتواند کلیه دلایل ومدارک خود را ام از اصل و رونوشت از حیث ضرورت بیان و اثبات جرم با زیرس تسلیم نماید که ضمیمه پیونده شود و نیز مدعی خصوصی میتواند درحینیکه متهم بهحا که جلب میشود تا اولین جلسه دادرسی بوسیله لایحه یا اظهار شفاهی که در صورت مجلس دادگاه منعکس خواهد شد سایر مدارک ودلائل خود را که قبلا تسلیم نکرده بطریق فوق تسلیم دادگاه نماید و میزان ضرر و زیان خود را بشرح ماده ۹ که در نتیجه ارتکاب خلاف جنحه - جنایت حاصل شده معین و بدون رعایت تشریفات مقدماتی راجع بجزایان دادخواست مدنی مطالبه و تقاضای صدور حکم نماید .

ماده ۴- ماده ۱۳ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۱۳ چون رسیدگی بدعوی خصوصی در دادگاه جزائی فرع بر دعوی عمومی است پس از صدور حکم بر تبرئه متهم دادگاه جزائی نمیتواند در باب ضرر و زیان مدعی خصوصی حکمی صادر نماید ولی مدعی خصوصی میتواند بعد از گذر از حقوق مراجعه و یا در ضمن اینکه از حکم برائت متهم پژوهش خواسته میشود دعوی خود را بطریقی که در ماده ۱۲ مقرر است در دادگاه استان طرح و درخواست رسیدگی نماید .

ماده ۵ - ماده ۱۴ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۱۴ ... هرگاه دادگاه متهم را مجرم تشخیص دهد مکلف است در ضمن صدور حکم جزائی حکم ضرر و زیان مدعی خصوصی را از روی ادله و قرائن و امارات و اوضاع و احوال امر در حدود قدر متیقنی صادر نماید دادگاه جزائی در مرحله نخستین نمیتواند صدور حکم ضرر و زیان مدعی خصوصی را بعد از صدور حکم جزائی موکول و یا مدعی خصوصی را بعد از گذر از حقوق هدایت نماید ولی در مرحله پژوهشی اگر صدور حکم دعوی خصوصی محتاج بر رسیدگی های بیشتری باشد دادگاه نمیتواند ابتدا حکم دعوی عمومی را صادر کند و پس از تکمیل رسیدگی حکم دعوی خصوصی را بدهد .

ماده ۶ - ماده ۱۷ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۱۷ هرگاه ثبوت تقصیر متهم بواسطه است به ثبوت حق مالکیت در اموال غیر منقول و یا دعوی که رسیدگی بآن در صلاحیت دادگاه شرع است امر جزائی تعقیب نمیشود اگر تعقیب شده معلق میباشد تا حکم قطعی از دادگاه حقوق شرع صادر شود در این صورت با زیرس بکسیکه اقامه دعوی برده او است مهلتی متناسب خواهد داد که رسید دادخواست مبنی بر اقامه دعوی را ارائه دهد هرگاه تا انقضای مهلت رسید مذکور ارائه نشود با زیرس نظر خود را ام از مجرمیت یا منع تعقیب اعلام خواهد کرد .

ماده ۶ - تبصره ذیل بماده ۴۵ اضافه میشود .

تبصره - تخلف از مواد ۴۴ و ۴۵ موجب محکومیت انتظامی از درجه

۳ بیلا است .

ماده ۷ - ماده ۵۹ مکرر راجع بصدور امر نامه ملفی است و رسیدگی بجرام مذکور

در ماده مزبور تابع قواعد عمومی است .

ماده هشتم - تبصره ذیل بماده ۶۶ اضافه میشود :

در مواردی که مجنی علیه صغیر باشد و تعقیب جزائی با شکایت مدعی خصوصی شروع میشود و دسترسی به ولی خاص یا قیم صغیر نباشد یا مجنی علیه ولی و قیم نداشته باشد دادستان با زیرس و سایر مقاماتیکه قانوناً میتوانند امر جزائی را تعقیب کنند اقدامات لازم برای حفظ و جمع آوری

دلایل جرم و جلوگیری از فرار متهم معمول می‌آید و تساهلی یا تساهل صغیر برای تکلیف سازش حاضر شوند.

ماده ۸ - بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۱۰۱ - ادارات و مؤسسات دولتی و شرکتهاییکه با سرمایه دولت تشکیل شده مکلفند اوراق و اسناد و دفاتری را که مراجعه بآن برای تحقیق امر جزائی لازم است بتقاضای بازپرس یا سایر مقامات قضائی نشان داده در دسترس آنها بگذارند .

ماده ۹ - ماده ۱۰۷ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۱۰۷ - اشیاء مسروقه یا اشیاییکه بواسطه ارتکاب جرم تحصیل شده بامر نوع مالیکه در جریان تحقیقات ضبط گردیده بصاحبش مسترد میشود مگر اینکه وجود آنها در موقع بازپرسی یا دادرسی لازم باشد که در اینصورت پس از رفع احتیاج مسترد میگردد در صورتیکه از طرف دادگاه تکلیف آنها معلوم نشده باشد دادستان بصاحبش مسترد مینماید اشیاییکه قانوناً باید ضبط یا مودوم گردد از حکم این ماده مستثنی است .

ماده ۱۰ - ماده ۱۱۱ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۱۱۱ - هرگاه در امر جزائی ابلاغ احضاریه بواسطه معلوم نبودن محل اقامت ممکن نباشد و بطریق دیگری هم ابلاغ احضاریه ممکن نگردد موضوع اتهام یک نوبت در روزنامه رسمی و یکی از جراید کثیرالانتشار اعلان و پس از انقضاء دو ماه از تاریخ انتشار بازپرس رسیده گی و اظهار نظر مینماید .

ماده ۱۱ - تبصره ذیل بماده ۱۱۲ اضافه میشود :

تبصره - متهم میتواند و کیلی همراه خود داشته باشد وکیل متهم بدون مداخله در امر تحقیق پس از خاتمه بازجویی میتواند مطالبی را که برای روشن شدن حقیقت و دفاع از متهم لازم بداند ببازپرس اظهار نماید اظهارات وکیل در صورت جلسه منمکس میگردد .

ماده ۱۲ - ماده ۱۲۵ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۱۲۵ - بازپرس ابتدا هویت متهم را بطور روشن (اسم، اسم پدر، شهرت، فامیل، سن، شغل، عیال و اولاد) سؤال نموده و موضوع اتهام و دلایل آن را صریحاً بمتهم تفهیم میکند و سپس شروع بتحقیق مینماید سؤالات باید مفید و روشن باشد .

سؤالات تلقینی یا اتهاذ رویه ای که موجب امیدوار شدن متهم یا اغفال او باشد ممنوع است بمتهم باید اعلام شود که مواظب اظهارات خود باشد چنانچه متهم ازدادن جواب امتناع نماید امتناع او در صورت مجلس قید میشود .

تبصره - بازپرس در ضمن تحقیق هویت متهم محل اقامت او را از شهر - ده - قصبه - قریه - کوچه - خیابان - منزل - شماره منزل و غیره بطوریکه ابلاغ احضاریه و سایر اوراق بآسانی مقدور باشد تعیین و بمتهم میفهماند محلی را که برای اقامت خود تعیین کرده محل اقامت قانونی اوست و چنانچه بخواهد محل اقامت خود را تغییر دهد باید بطور روشن که ابلاغ اوراق ممکن باشد محل اقامت جدیدش را معین کند و الا احضاریه ها بهمین محل اقامت سابق فرستاده خواهد شد تغییر محل اقامت بمنظور تاخیر و طفره و تامل بقسمی که ابلاغ اوراق متعسر باشد پذیرفته نیست و کلیه اوراق بهمین محل سابق ابلاغ خواهد شد تشخیص این موضوع بسا مقامی است که رسیده گی می نماید .

ماده ۱۳ - ماده ۱۲۹ بطریق ذیل اصلاح میشود .

- ماده ۱۲۹ - برای جلوگیری از فرار یا پنهان شدن متهم باز پرس می تواند یکی از قرارهای تامین ذیل را صادر نماید :
- ۱ - التزام عدم خروج از محل اقامت بدون اجازه باز پرس با تعیین وجه التزام تاخیم معاکمه و اجرای حکم .
- ۲ - دادن کفیل یا وثیقه (وثیقه اعم است از وجه نقد یا مال دیگر از منقول و غیر منقول) .
- هر يك از تامین های شق دوم را که متهم اختیار کند باز پرس باید همان را اخذ نماید .
- ۳ - توقیف احتیاطی .
- ماده ۱۴ - تبصره ذیل بماده ۱۳۰ اضافه میشود :
- تبصره - هر گاه باز پرس بطور بینی تامین نا متناسب اخذ نماید موجب انفصال از خدمت قضائی است .
- ماده ۱۵ - مدت ۵ روز مقرر در ماده ۱۳۶ مکرر برای حاضر کردن متهم از طرف کفیل بدست ۲۰ روز تبدیل میشود .
- ماده ۱۶ - ماده ۱۳۹ بطریق ذیل اصلاح میشود :
- ماده ۱۳۹ . باز پرس اشخاصی را که در ضمن شکایت نامه و اخبار نامه اسم برده شده و کسانی را که دادستان تعیین یا متهم معرفی کرده و اشخاصی را که بدانه از حقیقت و اوضاع و احوال امر مطمئنند بر حسب اصول مقرر احضار مینماید .
- ماده ۱۷ - تبصره ذیل بماده ۱۴۵ اضافه میشود :
- تبصره - گواهان علاوه بر تعداد فوق باید بشرح ذیل سوگند یاد کنند (خداوند متعال را در نظر گرفته سوگند یاد میکنم که جز بصدق و راستی چیزی نگویم و تمام حقایق را بیان کنم)
- در کلیه موارد بیکه در امر جزائی از گواه تحقیق میشود تبصوه فوق لازم الی رعایه است .
- ماده ۱۸ - ماده ۱۵۱ ملغی است و ماده ۱۵۲ بطریق ذیل اصلاح میشود :
- ماده ۱۵۲ - هر يك از گواهان باید در روز مقرر حاضر شوند در صورتیکه بدون عذر موجه حاضر نشوند باز پرس میتواند آنها را جلب نماید و در صورت عذر موجه احضار به ثانوی فرستاده می شود .
- ماده ۱۹ - تبصره ذیل بماده ۱۶۱ اضافه میشود :
- تبصره - هر گاه متهم در آخرین دفاع دلیل مؤثری بر کشف حقیقت ابراز نماید باز پرس رسیدگی خواهد کرد .
- ماده ۲۰ - ماده ۱۶۹ بطریق ذیل اصلاح میشود :
- ماده ۱۶۹ - دادستان شهرستان در جریان تحقیقات و حتی بعد از صدور قرار نهائی و قبل از ارسال پرونده بدادگاه میتواند از باز پرس درخواست تشدید یا تخفیف تا مین نماید در صورت تقاضای تخفیف باز پرس مکلف بقبول آن است و در صورت تشدید هر گاه بین باز پرس و دادستان موافقت حاصل نشود پرونده برای رفع اختلاف بدادگاه شهرستان ارسال میشود دادگاه در جلسه اداری خارج از نوبت رسیدگی و اظهار نظر میکند و باز پرس بر طبق نظر دادگاه اقدام مینماید و پس از تنظیم کیفرخواست دادستان شهرستان نیز میتواند از دادگاه جنحه موجه درخواست تشدید یا تخفیف تا مین کند قرار دادگاه در صورتیکه مبنی بر تخفیف یا رد درخواست باشد قطعی است هر گاه متهم از دادگاه

درخواست تعقیف تأمین کند دادگاه میتواند بنظر خود نسبت بدرخواست متهم رسیدگی و قرار مقتضی صادر نماید قراردادگاه در این مورد قطعی است.

تبصره - همینکه کیفرخواست تنظیم و دادگاه تسلیم شد دادستان مکلف است بهر طریقی که مقتضی بداند مدعی خصوصی را مطلع نماید که هر گاه بخواهد با مراجعه بدادگاه ضرر روزیان خود را مطالبه کند.

ماده ۲۱ - ماده ۱۷۱ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۱۷۱ - قراردادهای باز پرس در مواد ذیل قابل شکایت است :

۱ - قرارداد عدم صلاحیت محلی.

۲ - قرارداد منع تعقیب.

۳ - قرار اناضه که طبق ماده ۱۷ صادر میشود.

۴ - قرارداد توقیف متهم.

۵ - قرارداد تشدید تأمین که با موافقت دادستان صادر میشود.

دادستان و شاکی خصوصی و متهم میتوانند از قرار باز پرس شکایت کنند مهلت شکایت ده روز از ابتدای آن از روز ابلاغ یا اعلام قرارداد است.

ماده ۲۲ - ماده ۱۷۲ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۱۷۲ - مرجع شکایت از قرارداد توقیف و قرار عدم صلاحیت و قرار تشدید تأمین

دادگاه شهرستان است و رأی دادگاه مذکور قطعی است و در سایر موارد مذکور در ماده ۱۸۱ دادگاه استان است.

رسیدگی با اعتراضات برقرار باز پرس کلیه در جلسه اداری خارج از نوبت بعمل خواهد آمد.

ماده ۲۳ - ماده ۱۸۰ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۱۸۰ هر گاه دادگاه استان بواسطه عدم کفایت دلیل رأی بر منع تعقیب متهم صادر

نماید متهم را دیگر نمیتوان تعقیب کرد مگر بعد از کشف دلایل جدید و با اجازه دادگاه استان در صورتیکه دادگاه استان تعقیب مجدد متهم را تجویز کند باز پرس پس از رسیدگی باید قرار مجددی صادر و منع تعقیب و یا مجرمیت صادر نماید.

رأی دادگاه استان بر منع تعقیب متهم به علت عدم کفایت دلیل قطعی است و از لحاظ جرم دانستن عدل انتسابی از طرف دادستان و شاکی خصوصی قابل فرجام میباشد.

ماده ۲۴ - ماده ۱۹۱ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۱۹۱ - دادگاه نظامی دائمی منحصراً بجرائم مربوط بوظائف نظامی درجه داران

و افسراد نظامی و شاگردان آموزشگاههای نظامی و همچنین مستحقین سرحمدی و ژاندارم رسیدگی می کنند.

ماده ۲۵ - مواد ۱۹۲ و ۱۹۳ و ۱۹۴ و ۱۹۵ و ۱۹۶ لغو میشود.

ماده ۲۶ - ماده ۲۰۸ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۲۰۸ - دادگاه بخش بکلیه خلاف ها و جنحه هایی که مجازات آن بیش از دو ماه و یک هزار و دو سبت ربال جزای نقدی نباشد و بدعوای ضرر و زیان ناشی از جرم که ضمن دعوای جزائی مطالبه می شود ولو اینکه مبلغ خواسته بیش از حد نصاب دادگاه بخش باشد رسیدگی میکند.

ماده ۲۷ - ماده ۲۰۹ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۲۰۹ - در کلیه امور خلافی و جنحه های کوچک که مربوط به حفظ انتظامات و مصالح

عمومی است از هر طریقی که دادگاه بخش از وقوع جرمی اطلاع حاصل کند یا دادرس دادگاه و قوع جرمی را مشاهده نماید مکلف بر رسیدگی است و در مواردی که تعقیب جرم منوط بشکایت مدعی خصوصی است در صورت شکایت رسیدگی مینماید .

ماده ۲۸ - ماده ۲۲ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۲۲. فاصله بین ابلاغ احضاریه و موعد احضار لا اقل سه روز است و برای هر شش فرسخ مسافت يك روز علاوه میشود هر گاه امر از امور فوری باشد متهم را میتوان زودتر احضار کرد .

ماده ۲۹ - ماده ۲۳۰ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۲۳۰. برای جلوگیری از فرار یا پنهان شدن متهم دادگاه می تواند طبق ماده ۱۲۹ و بنا رعایت مواد ۱۳۰ و ۱۳۱ و ۱۳۲ و ۱۳۳ و ۱۳۴ و ۱۳۵ و ۱۳۶ تامین اخذ نماید .

تبصره - توقیف متهم بعنوان جلوگیری از تبانی یا فرار یا پنهان شدن در امور جنحه کوچک جایز نیست .

ماده ۳۰ ماده ۲۳۱ بطریق ذیل اصلاح میشود .

ماده ۲۳۱ - هر گاه متهمی که وثیقه داده یا دیگری بجای او وثیقه داده از طرف دادگاه احضار شود در موعد مقرر بدون عذر موجه حاضر نگردد رئیس دادگاه امر خواهد داد که وثیقه بنفع دولت ضبط شود و هر گاه اکیل متهم پس از ابلاغ اخطاریه متهم را در ظرف ۲۰ روز با رعایت مسافت در دسترس دادگاه قرار ندهد وجه الكفاله با مرئیس دادگاه اخذ و در صورت امتناع اکتیل توقیف میشود مدت توقیف نباید از دو ماه تجاوز کند متهمی که وثیقه داده و همچنین کفیل پس از ابلاغ امر رئیس دادگاه میتواند در ظرف ده روز با رعایت مسافت بدادگاه شهرستان شکایت کنند در صورتی که عذر متهم یا کفیل موجه باشد دستور دادگاه بخش لغو و امر با استرداد وجه الكفاله یا وثیقه داده میشود موجه بودن عذر بنظر دادگاه شهرستان است .

ماده ۳۱ مواد ۲۳۲ و ۲۳۳ و ۲۳۴ و ۲۳۵ و ۲۳۶ و ۲۳۷ و ۲۳۸ و ۲۳۹ لغو می شود .

ماده ۳۲ - ماده ۲۴۷ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۲۴۷ - با استثنای موارد مذکور در مواد ۲۴۵ و ۲۴۶ کلیتاً هر جا در امر جزائی از گواه تحقیق میشود گواه باید قبل از تعهد نماید و طبق تبصره ذیل ماده ۱۴۵ سوگند یاد کند که جز بصدق و راستی چیزی نگوید .

ماده ۳۳ - ماده ۲۶۱ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۲۶۱ - دادگاه بعد از تکمیل رسیدگی و استماع عقیده نماینده دادستان (در مورد جنحه کوچک) و شنیدن آخرین دفاع متهم (در صورتی که حاضر باشد) مبادرت بصدر حکم مینماید :

تبصره ۱ - مدیر دفتر دادگاه بخش سمت نماینده دادستان را خواهد داشت و در صورتی که مدیر دفتر نباشد جانشین او باین سمت انجام وظیفه خواهد کرد .

تبصره ۲ - در صورتیکه حکم بر محکومیت متهم صادر شود باید قطعیت بنا عدم قطعیت آن و مهلت شکایت پژوهشی و مرجعی که متهم باید شکایت نماید در ذیل رأی بطور روشن نوشته شود و بطور کلی هر يك از دادگاه جزائی که مبادرت بصدر حکم بر محکومیت

متهم می نمایند مفاد این تبصره را باید رعایت کنند قید قطعیت حکم دلیل قطعی بودن آن و مانع از شکایت نیست .

ماده ۳۴ - ماده ۲۶۲ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۲۶۲ - درمواددی که تعقیب جرم بگذشت شاکی خصوصی موقوف میشود و همچنین درمواددی که ضرر و زیان حاصل از جرم مطالبه شده دادگاه سعی وافیه میدارد که دعوی جزائی و ضرر و زیان بسازش خاتمه داده شود .

ماده ۳۵ - ماده ۲۶۳ - بطریق ذیل اصلاح می شود :

ماده ۲۶۳ - هرگاه متهم بواسطه ندادن تامین توقیف شده باشد و تبرئه گردد باید فوری آزاد شود .

ماده ۳۶ - مواد ۲۶۴ و ۲۶۵ و ۲۶۶ و ۲۶۷ و ۲۶۸ و ۲۶۹ و ۲۷۰ و ۲۷۱ و ۲۷۲ لغو میشود

ماده ۳۷ - ماده ۲۷۳ - بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۲۷۳ - هرگاه متهم درموقعه مقرر بدون عذر موجه حاضر نشود و وکیل هم نفرستد دادگاه درغیاب متهم رسیدگی میکند و در صورت عذر موجه تجدید وقت میشود .

ماده ۳۸ - ماده ۲۷۴ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۲۷۴ - هرگاه مدعی خصوصی یا شاکی بدون عذر موجه در مورد مقرر حاضر نشود دعوی ضرر و زیان (در صورتیکه مطالبه شده باشد) و تعقیب امور جزائی (در صورتیکه قابل گذشت باشد) موقوف میگردد و مدعی خصوصی میتواند دعوی ضرر و زیان را برار مقررات دادرسی مدنی مستقلا در مراجع صلاحیتدار طرح نماید .

ماده ۳۹ - ماده ۲۷۵ - بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۲۷۵ - احکام حضوری دادگاه بخش در امور خلافی قطعی است و احکام غیابی قابل اعتراض است و حکمی که پس از اعتراض صادر میشود قطعی میباشد - احکام دادگاه بخش در امور چنانچه کوچک خواه غیابی و خواه حضوری فقط قابل پژوهش است و مهلت پژوهش از روز اعلام بختهم در دادگاه یا ابلاغ واقعی با رعایت مسافت ده روز است .
تبصره - برای رعایت مسافت و حساب موااعد کلیه مطابق فصل اول باب ششم قانون دادرسی مدنی رفتار میشود .

ماده ۴۰ - مواد ۲۷۶ و ۲۷۷ لغو میشود :

ماده ۴۱ - ماده ۲۷۹ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۲۷۹ اشخاص زیر میتوانند از احکام دادگاه بخش پژوهش بخواهند :

۱ - نماینده دادستان از حکم برائت متهم و کمی کیفر :

۲ - متهم از حکم محکومیت خود از هر جهت :

۳ - مدعی خصوصی در قسمت ضرر و زیان و از برائت متهم درمواردی که تعقیب جرم منوط بشکایت مدعی خصوصی است .

تبصره - موردی که مدعی خواهی از برائت متهم پژوهش می خواهد میتواند دعوی ضرر و زیان خود را در مرحله پژوهشی طرح کند هر چند که از دادگاه بخش بابت برائت متهم حکمی در قسمت ضرر و زیان صادر نشده باشد .

ماده ۴۲ - مواد ۲۸۰ و ۲۸۱ و ۲۸۲ و ۲۸۳ و ۲۸۴ و ۲۸۵ و ۲۸۶ و ۲۸۷ و ۲۸۸ و

۲۸۹ و ۲۹۰ لغو میشود .

ماده ۴۳- ماده ۲۹۵ بطریق ذیل اصلاح میگردد:

ماده ۲۹۵- دادگاه جنحه حکم دادگاه بخش را استوار یا حکم جدیدی صادر می نماید تشدید مجازات متهم جایز نیست مگر اینکه نماینده دادستان از کمی کیفر پژوهشخواسته و دادستان هم تقاضای تشدید کیفر را موجهاً تأیید نماید .

ماده ۴۴- مواد ۲۹۸ و ۲۹۹ لغو میشود .

ماده ۴۵- ماده ۳۰۰ بطریق ذیل اصلاح میگردد :

ماده ۴۶- ماده ۳۰۰ در موارد ذیل احکام دادگاه بخش قطعی است:

۱- هرگاه اشخاصی که حق شکایت پژوهشی دارند بحکم دادگاه تسلیم شوند.

۲- هرگاه در موعده مقرر از حکم دادگاه شکایت پژوهشی نشود.

ماده ۴۷- ماده ۳۰۹ بطریق ذیل اصلاح میگردد :

ماده ۳۰۹ متهم می تواند از رئیس دادگاه تقاضا کند و کیلی برای او معین نماید هر گاه دادگاه با توجه باوضاع واحوال امر تعیین و کیلی را لازم بداند و کیلی از وکلای مجاز برای متهم تعیین میکنند والا بدون قبول در خواست متهم رسیدگی می نماید اقدامات وکیل مجانی است مگر اینکه وکیل متهم در خواست تعیین حق الوکاله نماید در این صورت هر گاه دادگاه متهم را قادر بنادیه حق الوکاله بداند مبلغی که متناسب با اقدامات وکیل و اوضاع واحوال متهم باشد بنظر خود تعیین و در رای خود قید می نماید والا در خواست وکیل را رد میکنند .

ماده ۴۸- ماده ۳۱۰ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۳۱۰ متهم می تواند از رئیس دادگاه تغییر وکیل و تعیین وکیل دیگری را تقاضا کند و تقاضای متهم باید موجه و مدلل باشد تشخیص موجه بودن تقاضای متهم بنظر دادگاه است و در هر حال این تقاضا بیش از یک بار پذیرفته نیست .

ماده ۴۹- ماده ۳۱۲ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۳۱۲- متهم برای رسیدگی احضار میشود فاصله بین جلسه رسیدگی و ابلاغ احضاریه با رعایت مسافت لااقل سه روز است هر گاه متهم هفدر موجه داشته باشد مهلت کافی داده خواهد شد .

ماده ۵۰- ماده ۳۱۳ بطریق ذیل اصلاح میگردد :

ماده ۳۱۳- در هر مورد که متهم و کیلی بدادگاه معرفی کند ابلاغ وقت دادرسی ۹- وکیل کافی است مگر اینکه دادگاه حضور متهم را لازم بداند یا وکیل متهم ابلاغ وقت را به متهم تقاضا کند

ماده ۵۱- ماده ۳۱۴ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۳۱۴- باحتمالی امروزه می متهم نمیتواند بیش از دو وکیل بدادگاه بفرستد هر گاه یکی از دو وکیل نتواند حاضر شود و لو اینکه عدم حضور بواسطه عذر موجه باشد دادگاه با حضور وکیل دیگر رسیدگی میکند .

تیسره- هر گاه پس از تعیین وکیل تسخیری متهم و کیلی بدادگاه معرفی کند وکیل تسخیری فارغ از دفاع است .

ماده ۵۲- ماده ۳۱۵ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۱۵- هر گاه متهم بدون عذر موجه حاضر نشود و وکیلی هم نفرستد در صورتیکه

دادگاه حضور متهم را لازم ندانند. رسیدگی و حکم صادر میکنند و اگر حضور متهم را لازم بدانند و حاضر نشود جلب خواهد شد .

ماده ۵۳ - ماده ۳۱۷ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۳۱۷ - کلیه احکام دادگاه جنحه چه با حضور متهم صادر شده باشد وجه درغیاب ان حضوری محسوب و غیر قابل اعتراض است هر گاه حکم دادگاه حضوراً بمتهم اعلام شود از روز اعلام و الا از روز ابلاغ واقعی در ظرف ده روز با رعایت مسافت قابل شکایت پژوهشی است .

ماده ۵۴ - ماده ۳۱۸ بطریق ذیل اصلاح میگردد :

ماده ۳۱۸ - هر گاه متهم در موعد مقرر حاضر نشد ولی قبل از صدور حکم حاضر شود دادگاه دلایل و اظهارات او را استماع مینماید چنانچه اظهارات متهم مستلزم تجدید وقت و رسیدگی بیشتری باشد دادگاه میتواند ولو اینکه ختم دادرسی را اعلام کرده باشد تجدید وقت نماید و الا حکم صادر میکند .

ماده ۵۵ - مواد ۳۱۹ و ۳۲۰ لغو میشود :

ماده ۵۶ - ماده ۳۲۱ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۳۲۱ - هر گاه مدعی خصوصی در موعد مقرر حاضر نشود و موضوع اتهام با گذشت مدعی خصوصی قابل تعقیب نباشد دادگاه قرار موقوف ماندن تعقیب امر جزائی را صادر مینماید در این صورت مدعی خصوصی میتواند برای مطالبه ضرر روزیان خود به دادگاه حقوق مراجعه کند .

ماده ۵۷ - ماده ۳۲۲ لغو میشود .

ماده ۵۸ - ماده ۳۲۴ بطریق ذیل اصلاح میگردد :

ماده ۳۲۴ - اظهارات کتبی و شفاهی ضابطین دادگستری و اشخاصی که برای تحقیق در امر جزائی مأمور شده اند و همچنین اظهارات گواهان و کارشناسان وقتی معتبر است که ایجاد قطع و یقین نماید . -

ماده ۵۹ - تبصره ذیل ب ماده ۳۲۷ اضافه میشود :

تبصره - اختلال نظم دادگاه از طرف متهم یا سایر اشخاص موجب سری شدن محاکمه نیست و باید بوسائل مقتضی نظم برقرار شود - رئیس دادگاه میتواند کسانی را که باعث اختلال نظم میشوند از یک تا ده روز توقیف نماید امر رئیس قطعی و بلافاصله باید اجرا شود توقیفی که بدین ترتیب بعمل آید قابل خریداری نیست دادگاه قبل از شروع رسیدگی مفاد این تبصره با اشخاصی که در دادگاه حاضرند تذکر میدهد .

ماده ۶۰ - ماده ۳۲۵ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۳۳۵ - دادستان در موارد رد باید استعفا کند اگر استعفا نکرد دادگاه بایراد رد رسیدگی و قرار قبول یابد ایراد را صادر می نماید فرار دادگاه در این مورد قطعی است .

ماده ۶۱ - ماده ۳۴۳ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۳۴۳ قرارهای دادگاه جنحه اهم از اینکه در جلسه محاکمه صادر شود یا در جلسه اداری در موارد ذیل قابل شکایت پژوهشی است .

۱ - قرارهای راجع به رد یا قبول عرایض :

۲ - قرارهایی که در باب جلوگیری از فرار یا پنهان شدن متهم عنوان تامین یا تشدید تامین صادر میشود :

۳ - قرارهایی که راجع به تامین مدعی بدعوی خصوصی صادر میگردد :

تبصره - فرار تامین مدعی بدعوی خصوصی پس از صدور و ابلاغ قابل اجراست و شکایت پژوهشی اجرای آن را بتأخیر نمی اندازد :

- رسیدگی بشکایت پژوهشی در این مورد خارج از نوبت و در جلسه اداری بعمل خواهد آمد -
 ماده ۶۲ - ماده ۳۴۴ بطریق ذیل اصلاح میشود :
- ماده ۳۴۴ هر گاه نسبت به متهمی که توقیف است حکم برائت یا حکم - م تعلیق مجازات صادر
 گردد متهم فوری آزاد میشود هر چند حکم دادگاه مورد شکایت قرار گیرد .
- ماده ۶۳ - ماده ۳۴۵ بطریق ذیل اصلاح میشود :
- ماده ۳۴۵ - دادگاه استان بشرح تحقیقات اولیه رسیدگی و بعد از آن حکم صادر
 میکند کلیه دادگاه استان منحصر ا نسبت بآنچه مورد شکایت قرار گرفته و بدایتاً رسیدگی شده
 رسیدگی مینماید و خارج از آن مداخله نمیکند .
- تبصره - تقاضای رسیدگی پژوهشی دادستان باید صریح بوده و منجزاً معلوم باشد
 نسبت بجه قسمتی از حکم دادگاه جنحه درخواست رسیدگی پژوهشی می نماید تغلف از این ماده
 مستوجب محکومیت انتظامی نادرجه سوم است .
- ماده ۶۴ - ماده ۳۴۹ - بطریق ذیل اصلاح میشود :
- ماده ۳۴۹ - رسیدگی پژوهشی باحکام و قرار های دادگاه جنحه از شخصایی دادگاه
 استانی است که دادگاه جنحه در حوزة آن واقع است :
- درخواست پژوهشی را میتوان در موعده قانونی بیکی از مراجع ذیل تسلیم نمود :
- ۱ - دفتر دادگاه جنحه ای که حکم صادر کرده :
  - ۲ - دفتر دادگاه استانی که مرجع رسیدگی است .
  - ۳ - دفتر بازداشتگاهی که متهم در آنجا توقیف است :
  - ۴ - دفتر دادگاه محل اقامت پژوهشخواه :
- ماده ۶۵ - ماده ۳۵۱ - بطریق ذیل اصلاح میشود :
- ماده ۳۵۱ - دادستان از جهت برائت و قلت کیفر و متهم از لحاظ محکومیت خود از هر
 جهت و مدعی خصوصی در قسمت ضرر و زیان می تواند تقاضای رسیدگی پژوهشی نمایند در مواردیکه
 تعقیب جرم منوط بشکایت مدعی خصوصی است مدعی خصوصی می تواند از حکم برائت متهم
 درخواست رسیدگی پژوهشی و دعوی ضرر و زیان خود را در دادگاه استان مطرح هر چند دادستان
 از حکم برائت متهم پژوهش نخواسته باشد .
- ماده ۶۶ - ماده ۳۵۵ - بطریق ذیل اصلاح میشود :
- ماده ۳۵۵ - احکام حضوری و غیابی دادگاه استان فقط قابل فرجام است هر گاه حکم
 جزوياً به متهم اعلام شده باشد از روز اعلام والا از روز ابلاغ واقعی قابل شکایت فرجامی است .
- ماده ۶۷ - ماده ۳۵۶ - بطریق ذیل اصلاح میشود :
- ماده ۳۵۶ - هر گاه نسبت به متهمی که توقیف است حکم برائت یا تعلیق مجازات
 صادر شود باید فوری آزاد گردد هر چند حکم مورد شکایت فرجامی واقع شود .
- ماده ۶۸ - ماده ۳۵۸ بطریق ذیل اصلاح میشود :
- ماده ۳۵۸ - هر گاه عمل انتسابی به متهم جنائی بوده و دادستان از جهت عدم صلاحیت
 دادگاه جنحه پژوهش خواسته باشد حکم دادگاه جنحه منسوخ و پرونده بدادگاه جنسائی
 ارسال میشود .

فصل ششم در محاکمه جنائی

مبحث اول در تشکیل محاکم جنائی

ماده ۶۹- کلیه مواد مربوط به محاکم جنائی دادگستری نسخ و رسیدگی بجزرائم جنائی برطبق مواد ذیل بعمل خواهد آمد

ماده ۷۰- دادگاه جنائی ازاعضاء دادگاه استان تشکیل میشود در صورت عدم کفالت بر حسب تعیین رئیس کل دادگاه استان ازاعضاء دادگاه شهرستان تکمیل میگردد.

ماده ۷۱- برای تکمیل دادگاه جنائی ازوکلائی دادگستری میتوان دعوت کردوزارت دادگستری اشخاصی را که درهر حوزه لازم بداند دراول هر سال تعیین و برپیس دادگاه استان معرفی مینماید تکمیل دادگاه جنائی ازوکلائی دادگستری موقعی است که اعضای دادگاه شهرستان و استان بقدر کفایت نباشند.

ماده ۷۲- در مورد اعدام وحبس دایم دادگاه جنائی از ه نفر باحضور هیئت منصفه تشکیل میشود ودر سایر موارد از ۳ نفر تشکیل میگردد.

ماده ۷۳- در تقاطعی که دادگاه استان بیش از یک شعبه ندارد همان شعبه به امور جنائی رسیدگی و در صورت لزوم طبق مواد دو و سه اعضای خود را تکمیل می نماید.

ماده ۷۴- هرگاه وزارت دادگستری برای تسهیل یا تدریج در امر دادرسی یا بجهت دیگر تشکیل دادگاه جنائی را در محل وقوع جرم لازم بداند میتواند اعضای دادگاه استان و دادگاه شهرستان تعیین نموده و امر بتشکیل دادگاه جنائی در محل وقوع جرم بدهد.

ماده ۷۵- وظایف دادستانی دادگاه جنائی را دادستان استان یا یکی از دادیاران استان و در صورت غیبت یا معتمد بودن آنها دادستان یا یکی از دادیاران دادستان برای شهرستان انجام می دهند.

ماده ۷۶- منشی و مدیر دفتر دادگاه جنائی بر حسب دستور رئیس کل از میان کارمندان دادگاه استان معین میشوند مگر اینکه وزارت دادگستری منشی و مدیر دفتر مخصوصی برای دادگاه جنائی تعیین کرده باشد.

ماده ۷۷- هرگاه حکم دادگاه جنائی در دیوان کشور نقض شود رسیدگی مجدد بهمانه دادگاه جنائی ارجاع میگردد در این صورت دادگاه جنائی از سایر اعضاء دادگاه استان و دادگاه شهرستان که قبلا در محاکمه شرکت نداشته اند بر حسب تعیین رئیس کل دادگاه استان تشکیل میشود هرگاه تشکیل دادگاه جنائی بعد از نقض ترتیب فوق ممکن نباشد رسیدگی مجدد بدادگاه جنائی دیگری ارجاع خواهد شد.

مبحث دوم در مقدمات دادگاه جنائی

ماده ۷۸- برای رسیدگی مقدماتی بامر جنائی هیئتی مرکب از سه نفر از اعضای دادگاه استان بر حسب تعیین وزارت دادگستری بنام هیئت اتهامیه تشکیل می شود که وظایف ذیل را انجام میدهند :

ماده ۷۹- پس از وصول پرونده بدفتر دادگاه جنائی مدیر دفتر در ظرف دو روز باید بمتهم اخطار کند هرگاه وکیللی انتخاب نموده در ظرف سه روز بانجول وکالت بدفتر دادگاه معرفی

نماید هر گاه متهم وکیل خود را معرفی نکرد مدیر دفتر پرونده را به هیئت اتهامیه ارسال میدارد که از میان وکلای مجاز و کیلی برای متهم تعیین نماید.

ماده ۸۰ - هیچ متهمی نمی تواند بیش از سه وکیل داشته باشد استعفا و کیلی تسخیری یا انتصابی یا عزل وکیل پس از شروع محاکمه پذیرفته است - هر وکیلی که برخلاف این ماده از دفاع امتناع نماید بیک یا دو سال از شغل وکالت محروم خواهد شد.

ماده ۸۱ - هر گاه متهم وکیل متعددی داشته باشد و یکی از آنها روز محاکمه ولو با عذر موجه حاضر نشود دادگاه با حضور وکیل دیگر رسیدگی خواهد کرد.

ماده ۸۲ - پس از تعیین وکیل مدیر دفتر بلافاصله به متهم و وکیل او و بدعی خصوصی در صورتیکه ضرر و زیان خود را مطالبه کرده باشد اخطار می نماید کلیه اعتراضات خود را در ظرف ده روز تسلیم نمایند چنانچه متهم یا وکیل او تقاضای مهلت کند هیئت اتهامیه می تواند ده روز دیگر مهلت دهد:

ماده ۸۳ - متهم و وکیل او و بدعی خصوصی باید کلیه اعتراضات خود را از قبیل ناقص بودن تحقیقات - ایراد مرور زمان عدم صلاحیت رد دادرسی و جرم نبودن عمل انتسابی و لزوم رسیدگی بدلائل دیگر یا دلایل جدید و کافی نبودن دلایل از کتاب جرم در ظرف مهلت تسلیم نماید و خارج از آن هیچ نوع ایراد و اعتراضی در هیئت اتهامیه پذیرفته نخواهد شد مگر اینکه جهت ایراد بهداز مهلت حادث شود.

ماده ۸۴ - پس از وصول اعتراضات و انقضای مهلت مدیر دفتر پرونده را به هیئت اتهامیه ارسال میدارد و هیئت مذکور با حضور دادستان پرونده را مطرح بکلیه اوراق تحقیقاتی و اعتراضات رسیدگی می نماید و پس از بیان عقیده دادستان میادرت به صدور رأی با اتخاذ تصمیم میکند تبصره - طرح پرونده در هیئت اتهامیه قبل از انقضای مهلت ممنوع است.

ماده ۸۵ - هیئت اتهامیه پس از رسیدگی با اعتراضات و اوراق تحقیقیه و شنیدن عقیده دادستان بترتیب ذیل عمل میکند:

۱- در صورتیکه تحقیقات ناقص باشد قرار تکمیل آن را صادر میکند:
۲- هر گاه موضوع اتهام خارج از صلاحیت دادگاه جنائی باشد دستور ارسال پرونده را بر مرجع صلاحیتدار صادر مینماید:

۳ - در صورتی که موضوع اتهام مشمول مرور زمان باشد یا عمل انتسابی جرم نبوده یا دلایل اتهام کافی نباشد یا متهم بواسطه گذشت شاکی خصوصی یا جهات قانونی دیگر قابل تعقیب نباشد قرار مشمول مرور زمان یا ممنوع تعقیب یا موقوف بودن آن صادر مینماید و هر گاه متهم زندانی باشد فوری آزاد میگردد.

ماده ۸۶ - قرار های فوق از طرف دادستان و بدعی خصوصی قابل شکایت فرجامی است:

ماده ۸۷ - در موارد ایراد صلاحیت اعضای هیئت اتهامیه هیئت مذکور بدون حضور عضو مردود و با حضور یکی دیگر از اعضای دادگاه استان بنماین رئیس کل تشکیل و نسبت به - ایراد رسیدگی و قرار رد یا قبول آن را صادر مینماید در صورت قبول ایراد هیئت با شرکت همان عضو والا با شرکت عضو مردود تشکیل خواهد شد.
قرار هیئت در این مورد قطعی است.

ماده ۸۸ - هر گاه هیئت آنها به پرونده را تکمیل و قضیه را قابل طرح در دادگاه جنائی بداند آن را بدادگاه جنائی ارسال و در ضمن دستور احضار متهم و وکیل او و بدعی خصوصی

(در صورتیکه باشد) و سایر اشخاصی را که برای اداء شهادت در دادگاه لازم بدانند صادر میکند .

ماده ۸۹ - بعضی وصول پرونده بدفتر دادگاه جنائی وقت رسیدگی تعیین ومد بدفتر اشخاصی را که هیئت اتهامیه تعیین نموده برای روز رسیدگی احضار می نماید .

ماده ۹۰ - در مواردی که دادگاه جنائی باحضور هیئت منصفه تشکیل میشود هیئت منصفه نیز احضار میشوند .

ماده ۹۱ - هرگاه متهم و اشخاصی که برای اداء شهادت احضار شده اند همچین هیئت منصفه روز رسیدگی حاضر نشوند یا مرئیس دادگاه جاب خواهند شد .

ماده ۹۲ - در صورتیکه دادگاه توقیف متهم را برای عملی شدن محاکمه لازم بدانند و قبلا توقیف نشده میتواند فرار توقیف متهم را تاختم محاکمه صادر نماید این قرار قابل شکایت نیست .

ماده ۹۳ - مخارج ایاب و ذهاب ومدت توقف اشخاصی که بر حسب تقاضای متهم یا مدعی خصوصی برای اداء شهادت در دادگاه احضار میشوند بمهده کسی است که تقاضای احضار کرده در اینصورت هیئت اتهامیه مبلغی را که لازم است تعیین مینماید و باید از ناحیه تقاضاکننده در صندوق دادگستری قبل از صدور احضاریه تودیع شود والا بتقاضای احضار شهود ترتیب اثر داده نخواهد شد - هرگاه هیئت اتهامیه بنظر خود بادرخواست دادستان احضار شاهد را لازم بداند مخارج ایاب و ذهاب پرداخته نخواهد شد .

ماده ۹۴ - متهمی که وکیل مدافع او را دادگاه تعیین کرده در صورتیکه باید حق الوکاله بپردازد و دادگاه بتقاضای وکیل در ضمن صدور رأی و یا بعد از آن مبلغ آن را بنظر خود تعیین و حکم پرداخت آن صادر مینماید .

فصل سوم در تحقیقات و کیفیات محاکمه

ماده ۹۵ - متهم آزادانه و در مهلت مستحفظین که مواظب عدم فرار او میباشد در محکمه حضور مییابد و رئیس پس از تحقیق هویت او (اسم، اسم پدر، سن، شغل، نام فامیل و تعیین عیال و اولاد) بمتهم اخطار میکند در موقع محاکمه مواظب گفتار خود باشد و بسا بر اشخاصیکه در محاکمه شرکت دارند نیز اخطار میکنند در موقع محاکمه چیزی برخلاف وجدان و قوانین نگویند. بعد از آن منشی دادگاه کیفرخواست و دادخواست مدعی خصوصی را در صورتیکه داده باشد قرائت مینماید و سپس رئیس دادگاه موضوع اتهام و تمام دلایل آن و موضوع دادخواست مدعی خصوصی را بمتهم تفهیم و شروع بر رسیدگی و تحقیق مینماید.

ماده ۹۶ - رسیدگی بترتیب ذیل خواهد بود .

اول - تحقیق از متهم و استماع اظهارات او و شهود و اهل خبره ای که متهم معرفی کرده .

دوم - استماع اظهارات دادستان یا نماینده او و شهود و اهل خبره ای که دادستان معرفی کرده .

سوم - استماع اظهارات مدعی خصوصی و شهود و اهل خبره ای که مدعی خصوصی معرفی کرده .

چهارم - استماع اظهارات و مدافعات وکیل متهم .

پنجم - رسیدگی بآلات و ادوات جرم .

رئیس دادگاه خلاصه اظهارات هر یک را که لازم بداند با اظهارات یکی از اصحاب دعوی

را که طرف دیگر بآن استناد میکند در صورت مجلس منعکس مینماید و هر گاه دادستان مجدداً اجازه نطق بخواهد بمتهم نیز اجازه داده میشود و پس از آنکه مذاکرات بقدر کفایت بعمل آید رئیس بکدومه دیگر بتواند آخرین دفاع بمتهم اجازه صحبت داده مذاکرات را ختم میکند.

ماده ۹۷- هر گاه دادستان و متهم و مدعی خصوصی تقاضای تحقیق از اشخاصی را که در دادگاه حاضر باشند بنمایند و لو اینکه قبلاً احضار نشده باشند دادگاه تحقیقات لازم را از آنها بعمل خواهد آورد.

ماده ۹۸- رئیس دادگاه مکلف است ابتدا از گواهان منفرداً تحقیق نماید و برای عدم ارتباط گواهان با یکدیگر و بامتهم اقدام لازم را معمول دارد و بعد از تحقیق انفرادی دادگاه می تواند بر حسب تقاضای متهم یا مدعی خصوصی با دادستان یا بنظر خود مجدداً با آن افراد یا مجتمعاً از گواهان تحقیق نماید قبل از شروع به تحقیق اسم، اسم پدر، نام فامیل، سن، شغل درجه قرابت نسبی و سببی سمت خادم و مخدومی یا مدعی خصوصی و متهم تعیین میگردد.

ماده ۹۹- هر گاه دادگاه لازم بداند گواهان نباید قبل از ختم محاکمه یا تا زمانی که دادگاه تعیین مینماید متفرق شوند.

ماده ۱۰۰- قطع کلام گواهان در اثناء تحقیق ممنوع است هر یک از اصحاب دعوی که سئوالی داشته باشند باید بوسط رئیس دادگاه بعمل آورند.

ماده ۱۰۱- در موقع تحقیق از گواهان مواد مربوط بجزایز شهادت کذب باید برای گواه قرائت شود.

ماده ۱۰۲- در صورتیکه متهم یا مدعی خصوصی یا گواه زبان فارسی نداند رئیس دادگاه شخصی را برای ترجمه تعیین میکند مترجم باید متمهد شود و قسم یاد کند که اظهارات را بطور صحیح و بدون تغییر ترجمه نماید.

ماده ۱۰۳- متهم و دادستان و مدعی خصوصی میتوانند مترجم را رد کنند ولی رد مترجم باید مدلل باشد و یا قبول مترجم بنظر دادگاه است و نظر دادگاه قطعی است.

تبصره- هر گاه رئیس دادگاه بتواند اظهارات متهم یا مدعی خصوصی یا گواه را خود ترجمه کند تعیین مترجم ضروری نیست.

ماده ۱۰۴- در صورتیکه مدعی خصوصی یا متهم یا مظالمین که با گناک باشند رئیس دادگاه اقدام لازم برای تحقیق از آنها بوسیله اشخاص دیگر معمول خواهد داشت.

ماده ۱۰۵- هر گاه متهمین متمهد باشند ابتدا بمحاکمه متهم یا متهمین اصلی و بعد بمحاکمه سایرین شروع میشود.

ماده ۱۰۶- هیچیک از اعضای دادگاه نباید قبل از اعلام رأی در باب برائت یا مجرمیت متهم اظهاری کنند

ماده ۱۰۷- محاکمه جنائی پس از شروع تعطیل نمیشود در صورتیکه محاکمه طولانی باشد رئیس دادگاه بقدر لزوم تنفس خواهد داد.

ماده ۱۰۸- هر گاه در ضمن محاکمه دلیل مؤثری برای روشن شدن حقیقت امر ابراز شود و بدلیل مذکور قبلاً رسیدگی نشده باشد و بدون تعطیل محاکمه نتوان بدلیل مذکور رسیدگی نمود دادگاه میتواند محاکمه را تعطیل و دستور رسیدگی را بوسیله بازپرس صادر نماید بازپرس پس از رسیدگی پرونده را مستقیماً بدادگاه ارسال و محاکمه مجدداً شروع میشود.

بحث چهارم در رأی

ماده ۱۰۹ - دادگاه پس از ختم رسیدگی و شور و مبادرت بصورت رأی مینماید و بعد از صدور رأی جلسه علنی دادگاه با حضور متهم و دادستان تشکیل و رأی دادگاه با ذکر مواد قانونی توسط رئیس دادگاه اعلام میشود در صورتیکه رأی بر برائت متهم باشد فوری آزاد میگردد .

ماده ۱۱۰ - دادگاه جنائی بعد از شروع رسیدگی نمیتواند قرار عدم صلاحیت صادر کند و بهرحال باید رأی خود را در ماهیت قضیه صادر نماید .

ماده ۱۱۱ - دادگاه جنائی باید در ضمن صدور رأی بر محکومیت متهم حکم ضرر و زیان مدعی خصوصی را در صورتیکه مطالبه شده باشد از روی ادله و قراین و اوضاع و احوال امر در حدود قدر متیقنی صادر کند .

ماده ۱۱۲ - اشخاص زیر میتوانند از رأی دادگاه جنائی فرجام بخواهند .

۱ - دادستان .

۲ - متهم .

۳ - مدعی خصوصی از حیث ضرر و زیان و از برائت متهم در مواردی که تعقیب جرم منوط بشکایت مدعی خصوصی است .

مهلت شکایت فرجامی برای دادستان و متهم و مدعی خصوصی از روز اعلام رأی ده روز است و در صورتی که مدعی خصوصی موقع اعلام رأی حاضر نباشد مهلت مذکور از روز ابلاغ محسوب خواهد شد .

ماده ۱۱۳ - اجرای احکام دادگاه جنائی بعهده دادستان است و در موقع اجرای حکم میتواند از قوای انتظامی استمداد کند .

ماده ۱۱۴ - سایر ترتیبات رسیدگی در دادگاه جنائی در صورتیکه مغایر با مواد فوق نباشد همان است که برای دادگاه جنحه مقرر است .

باب چهارم در تمیز احکام جزائی

فصل اول در مورد استدعای تمیز

ماده ۱۱۵ - ماده ۴۳۰ بشرح ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۳۰ موارد استدعای تمیز از ذیل است :

۱ - در صورت نقض قوانین در باب تقصیر و مجازات آن .

۲ - در موارد عدم رعایت اصول و قوانین محاکمات جزائی در صورتی که عدم رعایت اصول و قوانین مزبوره باندازمای اهمیت داشته باشد که در حکم موثر بوده و آن را از اعتبار قانونی بیاندازد .

۳ - در مواردی که عدم رعایت امری در قانون صریحاً موجب نقض شناخته شده باشد .

۴ - در مواردیکه دلائل و قراین و شواهد موجود در پرونده مخالف اصول و کیفیاتی است

که دادگاه مستند استنباط خود بر برائت یا تقصیر متهم قرار داده است .

تبصره - رسیدگی تمیزی نسبت باحکامی که پس از ارجاع دیوان تمیز از محاکم صادر میشود

مطابق مقررات جاریه بعمل خواهد آمد .

ماده ۱۱۶ - ماده ۴۳۰ مکرر اصول محاکمات جزائی مصوب هشتم بهمن مساه ۱۳۱۲ لغو میشود .

ماده ۱۱۷ - ماده ۴۳۱ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۳۱ - احکام دادگاههای جزائی در موارد ذیل قابل فرجام است .

۱ - احکام دادگاههای جنحه که استینافاً صادر شده در صورتیکه متضمن محکومیت متهم بتادیه ضرر و زیان شاکی خصوصی یا غرامت نقدی زاید بر ۲۰ هزار ریال باشد .

۲ - احکام جزائی دادگاههای جنحه در صورتیکه متهم در ظرف مدت پژوهش و فرجام درخواست رسیدگی کرده اند .

۳ - احکام دادگاه استان و احکام دادگاه جنائی .

تبصره - محکومیت های تا ۳ ماه حبس اعم از تأدیبی و دارالتأدیب در صورتیکه متضمن محکومیت متهم بتادیه ضرر و زیان شاکی خصوصی و غرامت نقدی زاید بر ۲۰ هزار ریال نباشد قابل فرجام نیست بر محکومیت های فوق هیچ نوع اثر جزائی در هیچ موردی مترتب نخواهد بود و متهم میتواند آنرا خریداری نماید در اینصورت دادگاه بتناسب استطاعت و تمکن متهم قیمت حبس را از روزی ۱۰ ریال تا ۵۰۰ ریال معین و در رأی خود قید خواهد کرد .

ماده ۱۱۸ - ماده واحده راجع بفرجام فرجام بودن باره از محکومیت های جزائی مصوب ۲۹ شهریور ۱۳۲۰ لغو میشود .

ماده ۱۱۹ - ماده ۴۳۲ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۳۲ - اشخاص ذیل حق تقاضای فرجام دارند :

۱ - دادستان یا نماینده دادستان دادگاه صادرکننده حکم .

۲ - متهم :

۳ - مدعی خصوصی از حیث ضرر و زیان یا از حیث برائت متهم - در مواردیکه تعقیب جرم منوط بشکایت مدعی خصوصی است .

ماده ۱۲۰ - ماده ۴۳۴ بطریق ذیل اصلاح و مواد ۴۶۴ و ۴۶۵ لغو میشود .

ماده ۴۳۴ - هرگاه دادگاه جزائی که رسیدگی مینماید قرار یا حکمی صادر کند و هیچیک از طرفین در مدت مقرر نسبت بآن تقاضای تمیز نکنند دادستان دیوان کشور میتواند در صورتیکه آن قرار یا حکم را مخالف قانون بداند - برای حفظ قانون نسبت بآن تمیز بخواهد اگرچه اصلاً آن حکم بسا قرار قابل تمیز نباشد رأی دیوان کشور در این مورد برای هیچ یک از طرفین دعوی مؤثر نیست .

تمیزی که دادستان می خواهد محدود بدت نیست و هر وقت مطلع شود میتواند تقاضای تمیز کند .

ماده ۱۲۱ - مواد ۴۳۵ و ۴۳۶ و ۴۳۷ ملغی است .

ماده ۱۲۲ - ماده ۴۳۸ بطریق ذیل اصلاح میشود .

ماده ۴۳۸ - مدت استدعای فرجام ده روز است و ابتدای آن در صورتیکه حکم دادگاه باصعاب دعوی اعلام شده باشد از روز اعلام تاریخ ابلاغ واقعی است .

ماده ۱۲۳ - ماده ۴۳۹ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۳۹ - درخواست رسیدگی فرجامی را در موعد قانونی میتوان بیگی از دفاتر ذیل تسلیم نمود :

۱- دفتر دیوان عالی کشور:

۲- دفتر دادگاه استانی که از حکم آن درخواست رسیدگی فرجامی شده یا دفتر دادرای استان:

۳- دفتر دادگاه شهرستانی که حکم بدوی را صادر کرده :

۴- نزدیکترین دادگاه بخش یا شهرستان یا استان بمحل اقامت فرجامخواه

۵- دفتر زندان یا بازداشتگاهی که متهم در آنجا زندانی یا بازداشت است هر یک از دفاتر مذکور در این ماده مکلفند تاریخ دریافت درخواست رسیدگی فرجامی را با ضامنم و خصوصیات آن در روی درخواست قید نمایند .

دفاتر مخصوص درشقوق ۲۰۱ و ۳ ماده فوق پس از ثبت درخواست فرجامی مراتب را بفرجام- خوانده اعم از اینکه متهم باشد یا شاکی خصوصی ابلاغ مینماید که در ظرف ده روز با رعایت مسافت پاسخ دهنده و پس از انقضای مدت مزبور در صورت وصول با عدم وصول پاسخ پرونده را بدیوان عالی کشور ارسال میدارند و دفاتر مذکور درشقوق ۵۳ باید بلافاصله پس از دریافت درخواست فرجامی و ثبت آن درخواست را بدفتر دادگاهی که از حکم آن تقاضای فرجام شده ارسال دارند دفتر دادگاه پس از وصول درخواست بطریقی که در فوق مقررات اقدام مینماید:

ماده ۱۲۴- مواد ۱۸۵ و ۴۴۲ و ۴۴۳ و ۴۴۴ ملغی است

ماده ۱۲۵- ماده ۴۴۴ بطریق ذیل اصلاح میشود:

ماده ۴۴۴- تقاضای فرجام اجرای حکم فرجام خواسته را از هر جهت بتأخیر میاندارد مگر در مورد متهمی که توقیف بوده و حکم برائت او صادر شده که در این صورت متهم باید فوری آزاد گردد.

ماده ۱۲۶- مواد ۴۵۵ و ۴۶۵ و ۴۶۶ ملغی است

ماده ۱۲۷- ماده ۴۶۷ بطریق ذیل اصلاح میشود

ماده ۴۶۷- پس از آنکه پرونده برای رسیدگی میباشد رئیس دیوان عالی کشور یا قائم مقام او پرونده را بیکی از شعب جزائی ارجاع می نماید و شب مذکور بنوبت رسیدگی مینمایند مگر در موارد فوری که ممکن است رسیدگی خارج از نوبت بعمل آید

ماده ۱۲۸- ماده ۴۴۸ ملغی است

ماده ۱۲۹- ماده ۴۴۹ بطریق ذیل اصلاح میشود:

ماده ۴۴۹- رئیس شعبه جزائی پرونده هائی را که ارجاع شده بنوبت بیکی از مستشاران بعنوان عضو ممیز ارجاع مینماید عضو ممیز گزارش پرونده را متضمن خلاصه جریان پرونده و استنباط خود تهیه و بر رئیس تسلیم مینماید.

ماده ۱۳۰- ماده (۴۵۰) ملغی است

ماده ۱۳۱- ماده ۴۵۱ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۵۱- در موقع رسیدگی عضو ممیز گزارش پرونده و اوراقی را که لازم است قرائت نموده سپس نماینده دادستان اظهار عقیده میکند و بعد از بیان عقیده رئیس شعبه شرکت داور دیگر از مستشاران بصورت رأی میباید در صورتیکه شعبه جزائی مرکب از رئیس و چهار مستشار باشد عضو ممیز در رأی شرکت مینماید و الا با شرکت عضو ممیز رأی صادر میشود .

ماده ۱۳۲- ماده ۴۵۲ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۵۲- متداعیین برای رسیدگی فرجامی احضار نمی شوند مگر اینکه دیوان کشور

اداء توضیحات را لازم بدانند در این صورت کسائیکه لازم است احضار میگردند و عدم حضور صدور حکم را بتأخیر نمی اندازد هر يك از متداعین میتواند توضیحاتی که لازم بدانند بدو انعالی کشور مروض دارند.

ماده ۱۳۳ - ماده ۴۵۳ ملغی است.

ماده ۱۳۴ - ماده ۴۵۵ بطریق ذیل اصلاح میشود:

ماده ۴۵۵ - رد عریضه تمیزی موجب اجرای حکم صادره از دادگاه تالی است.

ماده ۱۳۵ - قسمت ثالث وخامس از ماده ۴۵۸ بطریق ذیل اصلاح میشود:

ثالثاً - در صورتیکه حکم صادر از دادگاه تالی بر مجازات شخص بعنوان جرم بوده و حال آنکه آن عمل بر فرض وقوع قانوناً داخل در جرم نبوده و یا بجبهتی از جهت قانونی قابل تعقیب نباشد:

خامساً - در مورد ماده ۴۶۴.

ماده ۱۳۶ - ماده ۴۵۹ بطریق ذیل اصلاح میشود:

ماده ۴۵۹ - رسیدگی بدعوی ضرر و زیان بعد از نقض بر تریب ذیل است:

۱ - هرگاه حکم مجازات متمم و حکم ضرر و زیان هر دو نقض شود رسیدگی بپرد و موضوع بدادگاه جزائی دیگری طبق ماده ۴۵۶ محول میگردد.

۲ - هرگاه حکم مجازات متمم نقض بلاارجاع شود رسیدگی بدعوی ضرر و زیان در صورت نقض بدادگاه حقوق محول خواهد شد.

۳ - هرگاه حکم دعوی ضرر و زیان به تنهایی نقض گردد رسیدگی بدادگاه حقوق راجع خواهد بود.

ماده ۱۳۷ - ماده ۴۶۰ بطریق ذیل اصلاح میشود:

ماده ۴۶۰ - هرگاه دادگاه تالی در تعیین مجازات جرمی اشتباه استناد بیک ماده دیگر قانونی نموده ولی از این اشتباه در اندازه مجازات اصلاً و تبناً تغییری حاصل نشده باشد حکم دادگاه تالی نقض نمیشود.

ماده ۱۳۸ - ماده ۴۶۱ لغو میشود.

ماده ۱۳۹ - جمله (که مبتنی بر حکم و مأموریت از طرف وزیر عدلیه باشد) از آخر

شق ۲ ماده ۴۶۷ حذف میشود.

ماده ۱۴۰ - تبصره ذیل بیاده ۴۶۹ اضافه میشود.

تبصره - مرجع درخواست تأمین دادگاهی است که حکم آن مورد تقاضای اعاده محاکمه قرار گرفته.

ماده ۱۴۱ - ماده ۴۷۱ لغو میشود.

ماده ۱۴۲ - ماده ۴۷۳ بطریق ذیل اصلاح میشود:

ماده ۴۷۳ - احکام دادگاههای جزائی در موارد ذیل بموقع اجرا گذاشته میشود:

۱ - در صورت عدم شکایت پژوهشی و فرجامی در مهلت قانونی:

۲ - در موردی که حکم ابرام شده.

۳ - در موردی که تقاضای فرجام رد گردیده است.

تبصره - در مورد احکامی که مهلت شکایت از تاریخ ابلاغ واقعی حکم شروع میشود چنانچه حکم دادگاه بطریق دیگری غیر از ابلاغ واقعی قانوناً ابلاغ شده و متمم در ظرف مهلت

قانونی شکایت نکرده باشد حکم بپایان اجرا گذاشته میشود منتها هرگاه پس از ابلاغ واقعی محکوم علیه شکایت نماید اجرای حکم تا صدور حکم قطعی بتأخیر میانند .

ماده ۱۶۳ - جمله (تا ۴ روز بعد از وضع حمل) مذکور در شق ۲ ماده ۸۴ به (تا ۳ ماه بعد از وضع حمل) تبدیل میشود .

ماده ۱۶۴ - ماده ۸۵ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۸۵ - قبل از اجرای حکم اعدام آداب مذهبی توسط اشخاصی که صلاحیت دارند نسبت به محکوم علیه باید اجرا شود در موقع اعدام دادستان دادگاه جنائی و رئیس شهربانی یا نماینده آنها و منشی دادگاه باید حاضر باشند و اگر اجرای حکم در محوطه زندان باشد رئیس زندان نیز حضور خواهد داشت و کیل محکوم علیه میتواند حاضر شود بعد از حاضر کردن محکوم علیه در محل اجرای حکم دادستان دستور اجرای حکم را می دهد و منشی دادگاه حکم را بصدای بلند قرائت میکند سپس مباشر اجرا حکم را اجرا می کند و صورت مجلس تنظیم بامضای حضار میرسد .

ماده ۱۶۵ - ماده ۸۷ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۸۷ - مدتی که محکوم علیه قبل از اجرای حکم زندانی بوده باید جزء مدت محکومیت احتساب شود .

ماده ۱۶۶ - جمله (بنفی بلد) مذکور در ماده ۸۹ به (تبعید) تبدیل میشود .

ماده ۱۶۷ - ماده ۹۰ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۹۰ - اجرای حکم ضرر و زیان مدعی خصوصی که در ضمن حکم جزائی صادر شده بطریقی است که برای اجرای احکام حقوقی مقرر است .

ماده ۱۶۸ - ماده ۹۲ بطریق ذیل اصلاح میگردد :

ماده ۹۲ - مدعی خصوصی هزینه دادرسی را باید مطابق قوانین مربوط بدادگاه مدنی در موقع مطالبه ضرر و زیان تادیه نماید ولی متهم در موقع شکایت از حکم ضرر و زیان و سایر احکام و قرار های دادگاه جزائی از تادیه هزینه معاف است هرگاه مدعی خصوصی متمکن نبوده استطاعت تادیه هزینه دادرسی را نداشته باشد دادگاه می تواند بسماء موافقت دادستان مدعی خصوصی را از تادیه هزینه دادرسی برای همان موضوعی که مورد ادعا است معاف نماید .

اجراز عدم تمکن بنظر دادگاه است .

ماده ۱۶۹ - ماده ۹۳ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۹۳ متهم و مدعی خصوصی از بابت مخارج ایاب و ذهاب گواهان و حق الزحمه اهل خبره و مترجمین و اطباء و غیره که بر حسب نظر مقامات قضائی احضار میشوند و جویب انبیرا داند ولی هرگاه تقاضای احضار رکسب نظر بدرخواست متهم یا مدعی خصوصی باشد تقاضا کننده باید مخارج را بپردازد همین مخارج بمتناسب اوضاع و احوال کار و تمکن متهم و مدعی خصوصی بنظر مقامی است که رسیدگی میکند و قبل از اتمام باید تودیع شود - هرگاه متهم و مدعی خصوصی استطاعت تادیه مخارج فوق را نداشته باشند باموافقت دادستان از تادیه آن معاف میشوند .

ماده ۱۷۰ - ماده ۹۴ بطریق ذیل اصلاح میشود .

ماده ۹۴ - مخارجی که در ضمن رسیدگی بامر جزائی از طرف دولت تادیه می شود برعهده محکوم علیه است مگر اینکه محکوم علیه استطاعت تادیه آن را نداشته باشد که در این

صورت بنظر دادگاه محکوم علیه معاف خواهد شد - بازپرس درموقع صدور قرار باید مخارجی را که تادیه شده معین نماید.

ماده ۱۵۱ - مواد ۴۹۵ و ۵۰۲ و ۵۰۳ و ۵۰۴ و ۵۰۶ و ۵۰۷ لغو میشود .

ماده ۱۵۲ - مواد يك و دو الحاقی بآیین دادرسی کیفری بطریق ذیل اصلاح میشود:

ماده ۱ - اقامه دعوی جزائی از طرف دادستان دادگاه را در حدود صلاحیت خود

مكلف برسدگی و صدور حکم بهمان جرم هائی میکند که در کیفرخواست قید شده و خارج از آن حق رسیدگی ندارد هرگاه در مورد يك یا چند جرم تحقیقات ناقص باشد دادگاه تحقیقات را تکمیل یا امر به تکمیل آن صادر مینماید .

ماده ۲ - اگر شخصی مرتکب چند عمل شود که هر يك از آنها مطابق قانون جرم باشد

بدون اینکه مجموع آن اعمال بموجب قانون جرم خاصی شناخته شود و یا بعضی از اعمال مقدمه جرم دیگری باشد دادگاه برای هر يك حکم علیحده صادر و حداکثر مجازات را تعیین خواهد نمود ولی اگر مجموع اعمال بموجب قانون جرم خاصی شناخته شود مجازات همان جرم تعیین میشود و برای اعمالی که مقدمه جرم است مجازات علیحده تعیین نمیشود .

ماده ۱۵۳ - در مواردی که مطابق مواد ۴ و ۲ قانون اصلاح بعضی از مواد دادرسی

کیفری مصوب ۱۶ مرداد ۱۳۲۸ شاکی یا متهم باید بتادیه هزینه دادرسی محکوم شوند تعیین مبلغ متناسب استطاعت متهم و شاکی بنظر مقامی است که باید حکم بتادیه آن صادر نماید ولی در هر حال نباید از ۲۰ ریال کمتر و از ۵ هزار ریال بیشتر باشد .

ماده ۱۵۴ - در مواردی که اطفال غیرمیز مرتکب جرم میشوند و اولیای آنها طبق ماده

۳۴ قانون کیفر ملزم میگرددند پرونده باید ضمن صدور کیفرخواست بدادگاه ارسال شود که هرگاه دادگاه ارتکاب جرم را ثابت بداند ولی طفل را ملزم ننماید .

ماده ۱۵۵ - کلیه پرونده های مربوط بامور جنبه کوچک و بزرگ که مدعی خصوصی

نداشته و در ظرف ۵ سال از تاریخ ارتکاب بصدور حکم قطعی منتهی نشده مشمول مرور زمان محسوب و باید از جریان خارج شود .

ماده ۱۵۶ - هرگاه از طرف دادگاهها اعم از جزائی و حقوقی راجع باستنباط از قوانین

رویه های مختلفی اتخاذ شده باشد دادستان کل مکلف است موضوع را در هیئت عمومی دیوان کشور مطرح نموده و رای هیئت عمومی را در آن باب بخواهد رای هیئت در موضوعاتی که قطعی شده بی اثر است ولی از طرف دادگاهها باید در موارد نظیر پیروی شود .

سید جعفر بوشهری

اصول

در پیرامون فن اصول طی اعصار و قرون متبادی تا کنون کتابهای فراوانی نوشته شده است و تا آنجا که هر کس داعیه اجتهاد داشته لا اقل بر یکی از قواعد این فن رساله تالیف و یا اینکه